

Časopis Slovenskej genealogicko-heraldickej spoločnosti a Kabinetu genealógie Slovenskej národnej knižnice. Vychádza 2-krát do roka. Predplätané zahrnuté v členskom príspevku.

Ročník 19/2009, číslo 1 – 2.

Zostavovateľ a zodpovedný redaktor:
Mgr. Milan Šišmiš

Redakčná rada:

PhDr. Peter Keresteš
Doc. PhDr. Vladimír Rábik, PhD.
PhDr. Radoslav Ragač, PhD.

Technická spolupráca:

Ivan Bílý
Bc. Jana Luprichová
Ing. Milan Novák

Všetky odborné príspevky v tomto periodiku sú posudzované členmi redakčnej rady a ďalšími odbornými spolupracovníkmi

© Slovenská genealogicko-heraldická spoločnosť, Martin 2010

ISSN 1335-0137

**Ď A K U J E M E
Z A 2 %
Z V A Š E J D A N E**

Slovenská genealogicko-heraldická spoločnosť

Sídlo: Nám. J. C. Hronského 1.
036 01 Martin
IČO: 14225875
Právna forma:
Občianske združenie
podľa zákona č. 83/1990 Zb.

Informácie a formuláre:
<http://www.genealogy-heraldry.sk/slo/podpora.html>

ŠTÚDIE – ČLÁNKY

- Frederik Federmayer
Archontológia a jej význam pre genealogický výskum **3**
Marek Ďurčo
Rod Rožňovcov z Trenčianskych Mitíc **13**
Richard Drška
Menej známy skalický rod Dubraviusovcov **23**

CIRKEVNÁ HERALDIKA

- Miroslav Glejtek
Cirkevná heraldika v Nitrianskej diecéze **28**

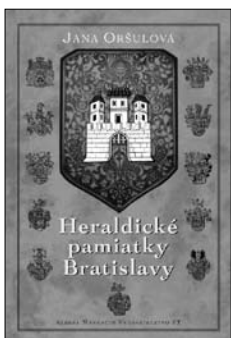
OBČIANSKA HERALDIKA

- Zdenko G. Alexy
Registrácia slovenských erbov v Kanade **36**

ANOTÁCIE – GLOSÝ**39****KRONIKA****59****OHLASY****63****POST SCRIPTUM**

- Kornel Földvári
O mravčekoch **64**

FROM THE CONTENTS**67**

ný portál s gössingerovským erbom na nádvorí Aponiovského paláca, ktorý bol opätovne odstránený pri súčasnej rekonštrukcii, aj na heraldické grafiti vo veži bratislavskej radnice.

V súvislosti s neidentifikovaným erbom na Prepoštskej ul. 1 upozorňujeme na osobu Václava Kocha, ktorý pôsobil na prelome 17. a 18. storočia v službách maršála Mikuláša Pálfiho a používal takmer totožný erb – s brvnom však kosým a zvlhnutým. Pri Paludaiovcoch spomeňme, že v Bratislave žili už v 17. storočí a z konca tohto storočia dokázateľne pochádza aj štvrtý variant ich rodového erbu, ktorý používali v 19. storočí na propagáciu svojej vinárskej produkcie.

Napriek drobným pripomienkam je anotovaná práca významným príspevkom k dejinám mesta Bratislavy, a nielen heraldickým, a vyplňa jedno z mnohých bielych miest našej historiografie. Môže byť východiskom a inšpiráciou pre spracovanie heraldických fondov ďalších slovenských miest. Oceňujeme aj príjemné grafické spracovanie publikácie, ktorá je doplnená starostlivo vypracovaným menným registrom a výberovou bibliografiou.

Radoslav Ragač

MARÁZ, Karel: **Pečeti Jana Lucemburského**. Brno : Masarykova univerzita, 2007. 93 s.

Monografia Karla Maráza patrí do kategórie sfragistických prác, s ktorými sa

nestretávame príliš často. Podrobiť detailnému výskumu pečate jediného panovníka je náročný počin vyžadujúci vynikajúcu znalosť archívnych materiálov, ale i dobových reálií a historických súvislostí. V prípade J. Luxemburského bol o to náročnejší, že vyžadoval výskum v luxemburských a francúzskych archívoch.

Práca je rozdelená do štyroch základných častí. V prvej sa autor venuje vývoju pečatí Jána Luxemburského. Dôraz kladie na typária, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili ich podobu. Zohľadňuje pritom predchádzajúce tradície posledných Přemyslovcov, Rudolfa Habsburského a Henricha Korutánskeho. Osobitnej analýze podrobuje pečate Jánovho otca Henricha VII. Tie predstavovali pre J. Luxemburského zásadný vzor. Krátko sa venuje aj dôležitej a žiaľ často opomínanej diplomaticko-sfragistickej otázke koroboračných formuliek v listinách. Súčasť tejto kapitoly tvorí dôsledný popis známych typárií.

V druhej časti nasleduje ikonografický a heraldický rozbor jednotlivých typov pečatí. Na základe takejto analýzy sa K. Maráz v tretej kapitole *Pečate J. Luxemburského ako vzor pre ostatných pečatiteľov* pokúsil porovnať Jánove pečate s pečaťami ďalších súdobých suverénov a šľachticov. Podarilo sa mu pritom na základe detailného porovnania niektorých prvkov v pečaťach (poloha jazdca, gesto ruky, vyobrazenie koňa, veľkosť pečate atď.) preukázať veľkú podobnosť medzi V. typom jazdeckej pečate J. Luxemburského a II. typom jazdeckej pečate Petra I. z Rožmberka. Rytec Rožmberkovej pečate teda s najväčšou pravdepodobnosťou použil spomínaný Jánov typ jazdeckej pečate ako vzor pre Petra I.

Tento objav nie je náhodný, pretože problematike rožmberských stredovekých pečatí a ich falzifikátov sa autor venuje dlhodobo. Druhým analyzovaným prípadom použitia Jánovej jazdeckej pečate ako vzoru je pečať sliezkeho kniežata Bolka II. Túto v literatúre už zaznamenanú podobnosť K. Maráz doplnil o niekoľko nových postrehov.

V poslednej časti sa autor zaoberá falzifikátmi pečatí J. Luxemburského, predovšetkým významnou skupinou 6 falzifikátov jazdeckej pečate a 5 falzifikátov tajnej pečate. Tieto patria do veľkej skupiny fálz, ktoré dal vyhotoviť Oldřich II. z Rožmberka. Súčasťou práce sú tiež porovnávacie tabuľky označení typov veľkých a tajných pečatí J. Luxemburského u vybraných bádateľov a obrazová príloha s 37 vyobrazeniami pečatí.

V anotovanej monografii sa autorovi podarilo prehľadným spôsobom analyzovať a do historických súvislostí zaradiť úctyhodné množstvo 5 veľkých a 7 tajných typov pečatí J. Luxemburského. Za dôležité považujeme vyvrátenie existencie dvoch typárií, ktoré sú len odliatkami iných pečatidiel vytvorených v 19. storočí, a objasnenie problematiky rožmberských falzifikátov.

Monografia o pečaťach J. Luxemburského predstavuje jednu z najrozsiahlejších prác venovaných pečaťam jedného panovníka. Jej význam spočíva i v tom, že môže veľmi vhodne slúžiť ako metodický vzor pri štúdiu a analýze pečatí ďalších stredovekých panovníkov, šľachticov či cirkevných predstaviteľov. Takúto pozornosť by si iste zaslúžili i pečate viacerých panovníkov z uhorského prostredia.

Miroslav Glejtek

MÜLLER, Karel: **Erbovní galerie těšínske šlechty. Galeria herbów szlachty cieszyńskiej**. Český Těšín, 2008. 104 s. ISBN 978-80-904230-1-5

Úvod sa číta ako detektívka: v rytierskej sále na Frýdeckom zámku je umiestnená heraldická galéria, pozostávajúca z 35 olejomalieb (ďalšie dva obrazy sú v depoziári). Kedy a prečo vznikla a čo bolo jej

„programom,“ bolo donedávna záhadou. Obrazy v dvoch veľkostiach – inak v jednotlivých formátoch – sú jednotne adjustované v dubových pozlátených rámoch, umiestnených v štukových kazetách. Všetky obrazy majú jednotnú kompozíciu, ich centrom je erb postavený na dláždenú podlahu v pozadí s priehľadom do krajiny s vysokým nebom. Pod erbom je text, v dvoch prípadoch český, v ostatných nemecký.

Erbová galéria pútala pozornosť od konca 19. storočia, odkedy si jednotliví bádatelia kládli otázky o dobe, ako aj dôvodoch jej vzniku. Najčastejšie sa zbierka heraldických obrazov vysvetľovala ako dôkaz toho, že tešínske stavy mali na Frýdeckom zámku svoju snemovňu. Nejasné bolo aj datovanie galérie; doba vzniku obrazov a roky uvedené na obrazoch sa často nezhodovali. Až v 90-tych rokoch 20. storočia sa objavil názor, že dátumy na obrazoch sa nevzťahujú na roky ich zhotovenia a tiež, že obrazy boli v 19. storočí jednotne adjustované pre rytiersku sálu Frýdeckého zámku.